

אין פיהמ"ש להרמב"ם (משנה א') שטייט: "ומה שאמר כאן חמשה שערי העזרה הוא לדעת ת"ק כו" (כרבא בתמיד שם). אע"פ אז ער זאגט ווייטער "ולדעת חכמים הי' המשמר על ה' שערים מן הז' (כאביי שם), אעפ"כ זאגט ער אז די משנה (דחמשה שערים) איז לדעת ת"ק.

עפי"ז איז שווער אין רמב"ם הל' ביהב"ח, וואס אין פ"ה ה"ד זאגט ער אז אין עזרה איז געווען שבעה שערים (כדעת חכמים), און אין פ"ח ה"ח איז ער מעתיק לשון המשנה (דקאי לדעת ת"ק) "על חמשה שערי העזרה" (*). ער"ז אין הל' ביהב"ח האלט מען שוין פ"א ה"ב, וואס דארטן זאגט דער רמב"ם:

"כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו. ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה. ושם"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש. וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים. וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה".

דארף מען פארשטיין: וואס איז די נפק"מ להלכה פון דער גאנצער הלכה? ראס איז לכאו' בלויז אן ענין אין דברי ימי ישראל, און ס'האט ניט קיין שייכות צו הלכות בית הבחירה?

ואע"פ אז דאס איז א משנה אין זבחים (קיב, ב), איז אבער (א) דארט בריינגט זיך די תוצאה רערפון בנוגע להלכה, אז בעת משכן שילה איז נאסרו הבמות, און בעת נוב וגבעון הותרו הבמות וכו', משא"כ דער רמב"ם דערמאנט דאס ניט; (ב) דער רמב"ם גיט צו אן ענין וואס שטייט ניט אין משנה - דעס מספר פון די יארן וואס יעדערער פון זיי איז געשטאנען, וואס דאס איז דאך לכאו' זיכער אן ענין וואס איז נוגע בלויז אין דברי ימי ישראל, ניט אין הלכה?

בנוגע רי משנה אין מדות, איז דער ביאור בזה אז דאס איז טאקע ניט קיין מחלוקת אין מציאות; לכו"ע זיינען געווען י"ג שערים אין גאנץ הר הבית - די מח' איז נאר וועלעכע פון די פתחים האבן געהאט א דין פון א שער: לויט דעם מ"ד אז י"ג שערים היו - האבן אלע פון זיי געהאט א דין שער; משא"כ לויט די אנדערע מ"ד, ביז לויט דעם מ"ד וואס האלט אז ס'זיינען געווען נאר ה' שערים - האבן די איבעריקע שערים ניט געהאט קיין דין פון א שער.

וואס איז די נפק"מ צו דאס האט א דין פון א שער? וועט מען דאס מבאר זיין נאך דעם ביאור אין אן אנדער שאלה וואס איז דא אין דער משנה:

צוליב וואס דארף די משנה זאגן אז שבעה שערים היו לעזרה; מ'קען דאך אליין איבערציילן די שערים וואס די משנה רעכנט אויס שפעטער, וועט מען זען אז ס'איז דא שבעה שערים, איז מנינא למה לי?

און ווי מ'געפינט די שאלה אפי' בנוגע צו די קס"ד וואס שטייען

- אין -

(* וואף דמפרש בפ"ח שם "שהרי הכהנים שומרים על שער המוקד ועל שער הניצוץ" - הולל"פ כן גס בפיהמ"ש, ולא לאפושי מחלוקת (ובנדו"ד - לחדשה).

און עד"ז איז בנוגע צו די שערנים, אז ווען האט יעדערער פון זיי א דין שער, איז דאס דוקא בשעת ס'איז דא דער מספר השערנים.

לגבי וואס פאר א דין איז א נפק"מ צו דער שער האט א דין פון א שער? איז דא ענינים וואס לגבי זיי דארף זיין א ביאה אין מקדש; ער דארף אריינגיין אין מקדש. זאגט די גמרא (שבועות יז, ב. וראה מנחות כז, ב. מנ"ח מצוה שט"ג) אז בשעת מ'גייט אריין דרך גנין, הייסט דאס'ניט קיין ביאה, ווארום דאס איז ניט דרך ביאה, ועד"ז איז אויך בנוגע צו דעם שער: אויב דאס האט א דין שער, איז די כניסה דורך דעם שער שמה ביאה, משא"כ אויב דאס האט ניט דעם דין פון א שער, הייסט דאס ניט קיין ביאה.

עד"ז איז די נפק"מ אין דעם שער וואס דארטן איז געווען די לשכת פרהדרין, לשכת כה"ג, וואס די גמ' (יומא י, א ואילך) זאגט אז דער שער איז מחוייב במזוזה, דארף דאס האבן א דין פון א שער, ווארום א פירצה איז דאך ניט חייב במזוזה.

- וואס דעם ענין דערמאנט מען בקשר מיט די התעוררות במיוחד אין מבצע מזוזה, און דער ביאור אין תוכן פון לשכת פרהדרין, איז מבואר אין תולדות"צ אויף מדות וואס מ'וועט שפעטער מבאר זיין.

ועוד נפק"מ: הפתחים שיש להם דין שער צריכים שמירה.

ועד"ז ברמב"ם דבפ"ח מדבר בדין שמירה משא"כ בפ"ה ה"ד דמדבר בפרטי הבנין, ובנוגע לשערנים רוחב וגובה כו' ובזה כל הז' שוויץ *).

דער ביאור אין רמב"ם: וועט מען דאס פארשטיין בהקדם נאך א קושיא: אין ה"א בריינגט דער רמב"ם דעם פסוק "ועשו לי מקדש", שטעלט זיך די שאלה: ער קען דאך בריינגען א פסוק וואס איז פארבונדן מיטן ביהמ"ק, "והי' המקום אשר יבחר ה' אלקיכם (ראה יב, יא)?"

נאך א שאלה איז דא אין רמב"ם ריש הל' מלכים: דער רמב"ם זאגט דארטן אז "שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתם לארץ, למנות להם מלך.. ולהכריח זרעו של עמלק.. ולבנות בית הבחירה שנאמר לשכנו תדרשו ובאת שמה (ראה יב, ה)".

פרעגט מען אויף דעם די שאלה (ראה לה"מ שם): דער פסוק "לשכנו תדרשו" גייט דאך אויף משכן שילה (ספרי ורש"י עה"פ)?

והביאור בזה:

- דאס -

* עפכהנ"ל - יובן שינוי הרמב"ם בהל' ביהב"ח פ"ח ה"ח מלשון המשנה רפ"א בית הניצוץ כו' המוקד (וכביה"ב פ"ח ה"ה) לשער המוקד כו' הניצוץ (כשם מ"ד). ולכן לא פי' בפיהמ"ש כנ"ל - שהרי כתוב בית.

ועצ"ע המשנה פ"א מ"ה "והלויים מלמטן" דלא כפיה"מ (מ"א) ודלא כביהב"ח (ה"ח) ודלא.. כאבי"י! והרמב"ם לא הביאו וראה מל"מ (ביהב"ח פ"ח ה"ד).

ועוד להאריך בכ"ז.

דאס וואס דער רמב"ם זאגט ג' מצוות נצטוו וכו' איז דאך דאס פון די גמרא אין סנהדרין (כ, ב), וואס די גמרא זאגט ואיני יודע איזה מהם תחלה, און די גמרא לערנט אפ פון א פסוק אז מינוי מלך איז קודם למחיית עמלק, ועדיין איני יודע אם לבנות להם בית הבחירה תחילה או להכרית זרעו של עמלק תחילה, לערנט מען אפ פון א פסוק אז להכרית זרעו של עמלק תחילה.

איז וויבאלד אז ס'איז דא א קס"ד אז בנין ביהמ"ק דארף זיין די ערשטע זאך, און מ'דארף האבן א לימוד פון א פסוק אז דאס איז נאך מינוי מלך ומלחמת עמלק, איז פארשטאנדיק אז גלייך נאך מינוי מלך און מחיית עמלק, איז חל דער חיוב פון בנין ביהמ"ק לתמיד.

און דערפאר האלט דער רמב"ם אז אלע האבן א דין מקדש: מתחיל בועשו לי מקדש - שמביאו לפני קרא דלשכנו (בהל' ביהב"ח שלפני הל' מלכים) - מקדש המדבר. ואופן ביהמ"ק - תלוי באופן דיניח ה"א לכם (יניח דעמלק) במדבר ולפי שעה - ממסע למסע - מקדש דמדבר; יניח באה"ק (לאחר שחלקו לכאו"א) - בית (ולא אוהל) וכו'.

החל מהמשכן, שגם בו הי' ע"ד ג' מצוות הנ"ל: מינוי מלך - שהרי משה רבינו מלך הי' (הל' ביהב"ח פ"ו הי"א), מלחמת עמלק (מחי' בחלקה, כאמרו - ושים באזני יהושע, אבל באופן שכבר ישנה מנוחה, וכנאמר ויחלוש גו' - וגם במקדש ראשון לא נמחה זרע עמלק (ראה ש"א כז, שם למ"ד ועוד)), ולכן הי' חיוב דבנין מקדש, שהוא המשכן שנקרא "מקדש המדבר" (וכדי שיהי' באופן דמצווה ועושה הי' הציווי דועשו לי מקדש לאחר מ"ח).

וכן שילה, כי גם שם הי' סדר זה: מינוי מלך - שהרי יהושע מלך הי' (הל' מלכים פ"א ה"ג), והי' מצב של מנוחה יותר - באה"ק לאתר שכבשו וחלקו (*), ולכן יש למשכן שילה גדר של בית - מקדש (ולכן מביא הרמב"ם (שם) הפסוק "לשכנו תדרשו" הקאי על משכן שילה).

וכן מקדש נוב וגבעון, שהי' לאחר המנוחה מפלשתים (וע"כ מדייק הרמב"ם שבנוב ובגבעון בנו מקדש, ולא רק כפי שנקרא במה גדולה (מ"א ג, ד. תוספתא זבחים ספ"ג. וראה ג"כ מאירי מגילה ס, ב. תוד"ה אין מנחה זבחים ק"ס, ב)).

והנפק"מ לפועל מזה גם עתה, בדין איסור עשיית בית תבנית היכל כו' (הל' ביהב"ח פ"ז ה"י) - דאם יש גם להם דין היכל, אסור לעשות גם כתבניתם (**).

- [בנוגע -

*) ומשכן הגלגל (שהביאו הרמב"ם) שהי' קודם שכבשו וחלקו, אף ש"באתם" - עדיין נמשך אופן התיוב ד"לפי שעה" דמדבר (שלא נתיישבו עדיין), אבל חיוב זה ישנו.

**) ע"פ הכלל דילמוד סתום מן המפורש - י"ל לכאורה דמקדש דנוב וגבעון הוא כהקודמו - דשילה, וחזר בו ממ"ש בפיה"מ זבחים יד, ז, ובכ"ז לא נקרא מנוחה כי הי' ביחד רק נ"ז שנה. וי"ל דהי' שינוי משילה (וכמו שהארוך הי' בקרית יערים) גם במקדש, וכבפיה"מ, ולא חזר בו.

אלא שאין דרך הרמב"ם להביא חידוש וכיו"ב, וגם אין מוסיף בדין איסור עשיית בית תבנית היכל, ובמילא אין נפק"מ - וראה תפא"י בזבחים שם. הר המודי' על הרמב"ם (סק"ד).

[בנוגע צו מקדש המדבר קען דאס ניט זיין במציאות, ווארום עור
 תחש איז דאך געווען נאר דעמולט בדרך נס, און איצטער איז ניטא קיין
 עור תחש, משא"כ בנוגע להשאר (און אין משכן גופא קען מען זאגן אז
 ס'איז גענוג די יריעות התחונות, וואס מיט זיי ווערט דאס שוין אנגערופן
 א משכן, אדער עכ"פ אויך יריעות עזים, כידוע די דעות בזה צי יריעות
 עזים איז מעכב אין משכן צי ניט (נחבאר בארוכה בש"פ ויקהל ש.ז.))].

און דערפאר רעכנט אויס דער רמב"ם די אלע מקדשות, ווארום זיי
 האבן אלע א דין פון מקדש.

ומ"ש הרמב"ם מנין השנים של כאו"א, הרי"ז להמתיק דהחיוב "לפי
 שעה" תלוי בהתני" "לפי שעה" - במדבר דק ממסע למסע, במדבר קודם שילה
 - רק י"ד שנה דכיבוש וחלוקה - היפך מנוחה ואריכות זמן, משא"כ כו".

ויה"ר ס'זאל זיין אזוי ווי מ'זאגט בנוגע צו קרבן פסח, אז אזוי
 ווי מ'לערנט דאס זאל זיין דער ענין בפועל,

עד"ז בעניננו, אז דורך דעס וואס מ'לערנט די ענינים, ווערט דער
 ועשו אותו, אז מעלה אני עליהם כאילו עשאוהו, ביז אז ס'ווערט דער
 יבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדתי ישראל, בקרוב ממש.

ג. מאמר כעין שיתח ד"ה ציון במשפט תפדה גו".

ד. כרגיל צו אפלערנען א פרש"י על הסדרה, ועד"ז בפרשתנו איז דאך
 דא דער פרש"י הידוע אויף "ה" אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים"
 (א, יא), וואס מ'האט שוין אפגעדרוקט דעס ביאור בזה עפ"י חסידות
 אין דעם ליקוט פון דער וואך - דאס איז אבער א ביאור עפ"י חסידות,
 וכמדובר כמ"פ אז פרש"י איז פש"מ, און דאס דארף זיין פארשטאנדיק
 אויך צו א בן חמש למקרא.

און אע"פ אז מ'האט דארטן צוגעשריבן דעס ביאור אין פש"מ (ס"י),
 איז דאס אבער ניט פארשטאנדיק בפשטות צו א בן חמש למקרא, נאר דאס
 איז נפלאות שבפרש"י, און דאס דארף זיין פארשטאנדיק אויך בפשטות
 צו א בן חמש למקרא.

מ'זאגט אים טאקע אז ס'איז דא סוד און דרוש און רמז שבחורה,
 און ער האט דאס אויך, ווארום תורה צוה לנו משה מורשה, ער ירש'נט
 די גאנצע תורה, פרד"ס שבחורה, און דער ענין פון ירושה איז דאך ניט
 נאר ווען ער ווערט בר מצוה, נאר תיכף משנולד ירש'נט ער גאנץ תורה,
 עאכו"כ נאך דעם וואס נכנס בברייתו של אברהם אבינו, וואס דעמולט נכנסה
 בו נפש הקדושה, ועד"ז אשה כמאן דמהילא דמיא (ע"ז כא, א), האט ער
 גאנץ תורה,

וכמבואר אין הל"ת פון אלטן רבי'ן (פ"א ה"ד) אז יעדער איינער
 דארף לערנען כל ד' חלקי התורה, און אויב ער האט ניט געלערנט אלע
 ד' חלקי התורה, דארף ער אראפקומען נאך אמאל אין א גלגול דא למטה.

- האט ער טאקע אלע ד' חלקי התורה, אבער מ'הויבט אן לערנען
 מיט אים פשוטו של מקרא.

ביז אז ס'זיינען דא ערטער וואס רש"י זאגט "לא ידעתי", אז ער
 האט ניט קיין ביאור אין דעם בפש"מ. און ניט דער טייטש אז ס'איז

- ניטא -

הנחת הח' בלתי מובנה